

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN THỊ SAO

SỬ DỤNG KỸ THUẬT CÁC MẢNH GHÉP TRONG
DẠY HỌC ĐỊA LÍ LỚP 12 - THPT

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN - 2018

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN THỊ SAO

**SỬ DỤNG KỸ THUẬT CÁC MẢNH GHÉP TRONG
DẠY HỌC ĐỊA LÍ LỚP 12 - THPT**

Ngành: Lí luận và phương pháp dạy học Địa lí

Mã số: 8.14.01.11

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Nguyễn Phương Liên

THÁI NGUYÊN - 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi.

Các số liệu sử dụng trong phân tích luận văn có nguồn gốc rõ ràng, đã được công bố theo qui định.

Các kết quả nghiên cứu trong luận văn do tôi tự tìm hiểu, phân tích một cách trung thực, khách quan và phù hợp với thực tiễn Việt Nam. Các kết quả này chưa từng được công bố trong bất kì nghiên cứu nào khác.

Tác giả

Nguyễn Thị Sao

**Xác nhận của
Trưởng Khoa chuyên môn**

**Xác nhận của
người hướng dẫn khoa học**

PGS.TS. Nguyễn Phương Liên

PGS.TS. Nguyễn Phương Liên

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn tốt nghiệp này, lời đầu tiên tôi xin gửi lời cảm ơn chân thành và sâu sắc nhất tới cô PGS.TS. Nguyễn Phương Liên, người đã hướng dẫn và giúp đỡ tận tình trong suốt thời gian tôi tiến hành học tập, nghiên cứu và hoàn thiện luận văn.

Tôi xin chân thành cảm ơn các thầy cô giáo trong khoa Địa lí trường Đại học sư phạm - Đại học Thái Nguyên, phòng thư viện khoa Địa lí, thư viện trường ĐHSP Thái Nguyên, trung tâm học liệu Đại học Thái Nguyên đã tạo mọi điều kiện giúp đỡ để khóa luận của tôi hoàn thành đạt kết quả tốt nhất.

Xin chân thành cảm ơn các thầy cô giáo và học sinh trường THPT Quế Võ số 1 - huyện Quế Võ - tỉnh Bắc Ninh, tập thể giáo viên và học sinh trường THPT Hàn Thuyên - TP Bắc Ninh - tỉnh Bắc Ninh, tập thể giáo viên và học sinh trường THPT Thuận Thành số 3 - huyện Thuận Thành - tỉnh Bắc Ninh đã tạo điều kiện giúp đỡ và phối hợp thực hiện trong quá trình nghiên cứu và tiến hành thực nghiệm sư phạm, điều tra thực tế tại trường để đạt kết quả khách quan tốt nhất.

Trong quá trình nghiên cứu luận văn không tránh khỏi những sai sót, nhầm lẫn không đáng có, rất mong nhận được sự góp ý chân tình của thầy cô giáo, các đồng nghiệp để luận văn được hoàn thiện và có tính khả thi cao hơn.

Xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 4 năm 2018

Học viên

Nguyễn Thị Sao

MỤC LỤC

Trang bìa phụ	
Lời cam đoan	i
Lời cảm ơn.....	ii
Mục lục	iii
Danh mục các chữ viết tắt	iv
Danh mục các bảng, hình	v
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Lịch sử nghiên cứu đề tài.....	2
3. Mục tiêu, nhiệm vụ	6
4. Phạm vi nghiên cứu	6
5. Quan điểm và phương pháp nghiên cứu.....	7
6. Giả thuyết khoa học	10
7. Đóng góp của luận văn	10
8. Cấu trúc của luận văn	10
NỘI DUNG	11
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN CỦA VIỆC SỬ DỤNG KỸ THUẬT CÁC MẢNH GHÉP TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ	11
1.1. Một số vấn đề về phương pháp dạy học	11
1.1.1. Đổi mới phương pháp dạy học	11
1.1.2. Phương pháp dạy học và PPDH tích cực	16
1.1.3. Kỹ thuật dạy học và một số kỹ thuật dạy mang tính hợp tác	25
1.2. Kỹ thuật mảnh ghép.....	28
1.2.1. Khái niệm.....	28
1.2.2. Cách thức tiến hành	29
1.2.3. Kỹ thuật chia nhóm.....	30
1.2.4. Một số lưu ý khi sử dụng kỹ thuật các mảnh ghép.....	30
1.3. Đặc điểm chương trình SGK Địa lí lớp 12.....	31
1.3.1. Mục tiêu của chương trình.....	31

1.3.2. Cấu trúc và nội dung chương trình SGK Địa lí 12	32
1.4. Đặc điểm tâm sinh lí và trình độ nhận thức của học sinh lớp 12	36
1.4.1. Cảm giác và tri giác	36
1.4.2. Trí nhớ	36
1.4.3. Chú ý.....	37
1.4.4. Tư duy.....	37
1.4.5. Ngôn ngữ	38
1.5. Thực trạng dạy học địa lí và sử dụng kỹ thuật các mảnh ghép trong dạy học bộ địa lí ở trường THPT	39
TIỂU KẾT CHƯƠNG 1.....	40
Chương 2. THIẾT KẾ CÁC HOẠT ĐỘNG HỌC TẬP TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ 12 - THPT BẰNG KỸ THUẬT CÁC MẢNH GHÉP	42
2.1. Những yêu cầu cơ bản khi sử dụng kỹ thuật mảnh ghép	42
2.2. Các nguyên tắc.....	42
2.2.1. Thống nhất tính khoa học và tính vừa sức trong dạy học	42
<i>2.2.2. Nguyên tắc đảm bảo sự thống nhất giữa lí luận và thực tiễn trong dạy học</i>	<i>44</i>
2.2.3. Nguyên tắc đảm bảo tính giáo dục	44
2.2.4. Nguyên tắc đảm bảo tính tự lực và phát triển tư duy học sinh.....	46
2.3. Những nội dung có thể sử dụng kỹ thuật các mảnh ghép	47
2.4. Quy trình và các bước thiết kế nội dung bằng kỹ thuật các mảnh ghép	48
2.5. Thiết kế các hoạt động dạy học bằng kỹ thuật mảnh ghép trong dạy học địa lí 12 - THPT	49
2.5.1. Thiết kế nội dung bằng kỹ thuật các mảnh ghép khi dạy bài 6 đất nước nhiều đồi núi	49
2.5.2. Thiết kế nội dung bằng kỹ thuật các mảnh ghép khi dạy bài 8 thiên nhiên chịu ảnh hưởng sâu sắc của biển	50
2.5.3. Thiết kế nội dung bằng kỹ thuật các mảnh ghép khi dạy Bài 10 Thiên nhiên nhiệt đới ẩm gió mùa (tiếp theo).....	50

2.5.4. Thiết kế nội dung bằng kỹ thuật các mảnh ghép khi dạy bài 15 Bảo vệ môi trường và phòng chống thiên tai.....	51
2.5.5. Thiết kế nội dung bằng kỹ thuật các mảnh ghép khi dạy bài 16 đặc điểm dân số và phân bố dân cư nước ta.....	52
2.5.6. Thiết kế nội dung bằng kỹ thuật các mảnh ghép khi dạy bài 20 Chuyển dịch cơ cấu kinh tế.....	53
2.5.7. Thiết kế nội dung bằng kỹ thuật các mảnh ghép khi dạy bài 24 vấn đề phát triển ngành thủy sản và lâm nghiệp	54
2.5.8. Thiết kế nội dung bằng kỹ thuật các mảnh ghép khi dạy bài 26 Cơ cấu ngành công nghiệp.....	55
2.5.9. Thiết kế nội dung bằng kỹ thuật các mảnh ghép khi dạy bài 27 Một số vấn đề phát triển công nghiệp năng lượng (tiết 2)	55
2.5.10. Thiết kế nội dung bằng kỹ thuật các mảnh ghép khi dạy bài 31 vấn đề phát triển thương mại và du lịch.....	56
2.5.11. Thiết kế nội dung bằng kỹ thuật các mảnh ghép khi dạy bài 32 Vấn đề khai thác thế mạnh ở Trung du và miền núi Bắc Bộ	57
2.5.12. Thiết kế nội dung bằng kỹ thuật các mảnh ghép khi dạy bài 35 Vấn đề phát triển kinh tế - xã hội ở Bắc Trung Bộ.....	58
2.5.13. Thiết kế nội dung bằng kỹ thuật các mảnh ghép khi dạy bài 36 Vấn đề phát triển kinh tế xã hội ở Duyên hải Nam Trung Bộ.....	58
2.5.14. Thiết kế nội dung bằng kỹ thuật các mảnh ghép khi dạy bài 37 Vấn đề khai thác thế mạnh ở Tây Nguyên.....	59
2.5.15. Thiết kế nội dung bằng kỹ thuật các mảnh ghép khi dạy bài 39 Vấn đề khai thác lãnh thổ theo chiều sâu ở Đông Nam Bộ	60
2.5.16. Thiết kế nội dung bằng kỹ thuật các mảnh ghép khi dạy bài 42 Vấn đề phát triển kinh tế an ninh quốc phòng ở biển Đông và các đảo, quần đảo.....	61
2.5.17. Thiết kế nội dung bằng kỹ thuật các mảnh ghép khi dạy bài 43 Các vùng kinh tế trọng điểm.....	62
2.6 Sử dụng kỹ thuật các mảnh ghép kết hợp với sử dụng các phương pháp kỹ thuật khác.....	62

2.6.1. Sử dụng kỹ thuật các mảnh ghép với phương pháp đàm thoại gợi mở....	62
2.6.2. Sử dụng kỹ thuật các mảnh ghép với phương pháp thảo luận	63
2.6.3. Sử dụng kỹ thuật các mảnh ghép với phương pháp thuyết trình	64
TIỂU KẾT CHƯƠNG 2.....	65
Chương 3. THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM.....	67
3.1. Mục đích và nhiệm vụ của thực nghiệm	67
3.1.1. Mục đích thực nghiệm.....	67
3.1.2. Nhiệm vụ thực nghiệm	67
3.2. Đối tượng thực nghiệm.....	68
3.3. Nguyên tắc tiến hành thực nghiệm.....	68
3.4. Phương pháp tiến hành thực nghiệm	68
3.5. Tiến hành thực nghiệm	69
3.5.1. Chọn trường.....	69
3.5.2. Chọn lớp thực nghiệm và lớp đối chứng	69
3.5.3. Chọn giáo viên thực nghiệm.....	70
3.5.4. Các bước tiến hành thực nghiệm.....	70
3.6. Nội dung thực nghiệm	71
3.7. Đánh giá kết quả thực nghiệm.....	79
3.7.1. Về hoạt động của giáo viên và học sinh.....	79
3.7.2. Thái độ của học sinh.....	80
3.7.3. Kết quả kiểm tra kiến thức	Bảng 3.3: Thực nghiệm tại trường THPT Quế Võ số 1 - Huyện Quế Võ - Tỉnh Bắc Ninh
	80
TIỂU KẾT CHƯƠNG 3.....	82
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....	84
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	87
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC CHỮ CÁI VIẾT TẮT

STT	Chữ viết tắt	Chữ viết đầy đủ
1	DH	Dạy học
2	ĐC	Đối chứng
3	GD	Giáo dục
4	GV	Giáo viên
5	HS	Học sinh
6	PPDH	Phương pháp dạy học
7	SGK	Sách giáo khoa
8	THPT	Trung học phổ thông
9	TN	Thực nghiệm

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1: Số liệu học sinh các nhóm TN và ĐC.....	70
Bảng 3.2: Danh sách giáo viên tham gia dạy thực nghiệm và đối chứng.....	70
Bảng 3.3: Thực nghiệm tại trường THPT Quế Võ số 1 - Huyện Quế Võ - Tỉnh Bắc Ninh	80
Bảng 3.4: Thực nghiệm tại trường THPT Hàn Thuyên - TP Bắc Ninh - Tỉnh Bắc Ninh	81
Bảng 3.5: Thực nghiệm tại trường THPT Thuận Thành số 3 Huyện Thuận Thành - Tỉnh Bắc Ninh	81